167. številka. Ljubljana, v sredo 23. julija 1902. XXXV. leto.

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan zvečer, izimši nedelje in praznike, ter velja po pošti prejemana: za avstro-ogrske dežele za vse leto 25 K, za pol leta 13 K, za četrt leta 6 K 50 h, za jeden mesec 2 K 30 h. Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za vse leto 22 K, za pol leta 11 K, za četrt leta 5 K 50 h, za jeden mesec 1 K 90 h. Za pošiljanje na dom računa se za vse leto 2 K. — Za tuje dežele toliko več, kolikor znaša poštnina. — Posamezne številke po 10 h. Na naročbo brez istodobne vpošiljatve naročnine se ne ozira. — Za oznanila plačuje se od štiristopne petit-vrste po 12 h, če se oznanilo jedenkrat tiska, po 10 h če se dvakrat, in po 8 h, če se trikrat ali večkrat tiska. — Dopisi naj se izvolé frankovati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in upravništvo je na Kongresnem trgu št. 12. Upravništvu naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. vse administrativne stvari. — Vhod v uredništvo je iz Vegove ulice št. 2, vhod v upravništvo pa s Kongresnega trga št. 12.

„Slovenski Narod" telefon št. 34. — „Narodna tiskarna" telefon št. 85.

„Ljudski shod v Ljubljani."

Znamenita manifestacija, ki jo je uprizorila narodno-napredna stranka, je klerikalce silno razkačila, saj je celi državi pokazala, kako sodijo izobraženejši in imovitejši sloji kranjskega prebivalstva o klerikalni obstrukciji. S tistimi shodki, ki jih prirejajo klerikalci po farovških dvoriščih, seveda ni mogoče paralizovati utisa, ki ga je napravil protestni shod. Za te shodke se živa duša ne zmeni in razen »Slovenca« se noben list zanje ne zmeni.

Kaj torej storiti? Klerikalci so v svoji zadregi napravili načrt, ki dela vso čast njihovi prebrisanosti, ki ima pa to napako, da je prozoren kakor steklo in se na prvi pogled vidi, kam pes taco moli.

Že nekaj časa sem naznanjajo klerikalci, da prirede na jesen v Ljubljani velikanski ljudski shod, tako kolosalen shod, kakor ga na Slovenskem izza časa taborov še ni bilo. Zadnji »Slovenski List« je posvetil temu shodu že sedaj poseben članek: »Le vkup, le vkup, uboga gmajna«, v katerem piše:

»Že danes opozarjamo na ta veliki shod in pozivljemo somišljenike, da ga najštevilnejše posetijo. Številke liberalcev, s katerimi se toliko bahajo, morajo izginiti pred našimi masami. Povodenj ljudstva mora takrat privreti v Ljubljano in zaliti ljubljanske ulice, da bodo videli liberalci in da bo videla vlada na svoje oči, kaj ljudstvo hoče.

Tedaj: Le vkup, le vkup uboga gmajna! Kakor so se pozivali zatirani kmetje skupaj v kmetskih vojnah, tako kličemo i mi danes. Prava uboga gmajna je bil doslej kmet, delavec in proletarec sploh, uboga gmajna, s katero so pometali združeni aristokratje in liberalci — pod patronanco vlade. Dovolj dolgo je vlekla ta uboga para jarem, v katerega ga je vpregel liberalni sistem, sistem krivice in nasilstva. Svaka sila do vremena. Naveličali smo se tega jarma in vreči ga hočemo raz tilnik! Entweder biegen oder brechen — pravi Nemec. Če se ne upogne, se mora ulomiti krivica! Štirideset let je politične tlake dovelj. Nič več ne bomo robarili in desetine dajali graščakom! Kakor je l. 1849. krepka volja ljudstva prodrla in strla stare zarjavele spone, v katere je bil kmet-tlačan vklenjen, tako jih bo sedaj.

Le vkup tedaj, uboga gmajna! Na noge, kmet, proletarec za tvoja prava! Pravica je na tvoji strani in pravici bo gotova končna zmaga.«

Tako je s petošolskim patosom deklamoval »Slovenski List« v soboto. Kdor prebere ta kup abotnih, da, prismojenih fraz, se nehote vpraša: Kaj to pomeni?

Nič hudega! Vse skupaj je samo prav navaden švindel. Da klerikalci lahko zbobnajo par sto kmetov in kmetskih fantov ter delavcev iz okolice in iz mesta, je resnično, a da tudi pri najboljši volji niso v stanu napraviti take manifestacije, kakor jo sedaj obetajo, to smo videli pri katoliškem shodu. Klerikalci pa sploh ne mislijo resno na shod, ampak le hočejo, naj bi vlada shod prepovedala, da bi potem mogli kričati: Lejte, kako se nas boje! 20.000 ljudi bi bili spravili v Ljubljano, pa se boje ljudskega glasu.

Temu namenu, da bi vlada shod prepovedala, služi tudi vse pisarjenje klerikalnih listov. Že to, da se sklicuje tak klerikalen shod v liberalno Ljubljano, razkriva, kaj hočejo klerikalci, namreč: naj mi začnemo protestirati, ker je klerikalen shod v Ljubljani vendar očitna provokacija. In v to svrho piše tudi »Slov. List« tako, kakor bi hotel spuntati kmete in delavce in se širokousti, kakor da bodo klerikalci razdejali vso Ljubljano in kakor v času kmetskih puntov požigali in liberalce pobijali.

S tem se hoče v vladi obuditi mnenje, da pride do krvavih izgredov in pobojev, če se vrši shod v Ljubljani, in jo primorati, da v varstvo javnega reda in miru shod prepove.

Mi pa upamo, da vlada ne sede na te limanice, najle dovoli klerikalcem njihov shod. Ljubljančani se teh ljudi prav nič ne bojimo in če se ne bodo spodobno in ponižno obnašali, jih napodimo z mokrimi cunjami, da bodo bezlali po ljubljanskih ulicah kakor plahi zajci čez barje. Ljubljana se ne bo pustila provocirati, in bi znala provokaterje naučiti, kako se je obnašati nepovabljenim gostom — vse seveda le, če bi bilo treba. No, treba pa ne bo in če dovoli vlada shod, pomore s tem klerikalcem samo do nove blamaže.

V Ljubljani, 23. julija.

Spravne konference Čehov in Nemcev

še niso določene, in Nemci o njih še niso obveščeni. Vlada hoče spraviti v razpravo le dve vprašanji iz kompleksa češko-nemškega prepira: notranji češki uradni jezik in ustanovitev narodnih kurij. Kakor pišejo sedaj češki in nemški listi, pa niso niti Čehi in niti Nemci zadovoljni, da se doženeta le dve točki, nego zahtevajo, da se dožene vse. Čehi hočejo, da se jim da za 17. oktober 1899. popolno zadoščenje, t. j. da se uveljavijo zopet jezikovne naredbe, sicer grozé, da onemogočijo obravnavanje nagodbe. Nemci pa o naredbah nočejo slišati ničesar. Spravne konference bodo torej zopet brezvspešne.

Reforme za Macedonijo.

Iz Carigrada poročajo, da je vsled posredovanja Rusije in Avstro-Ogrske odredila turška vlada komisionalna posvetovanja gledé upravnih in sodnih reform v Macedoniji, namreč v vilajetih Kosovo, Monastir, Janina in Solun. Sklepe komisije je sultan baje že sankcioniral ter se v kratkem objavijo. Navedeni vilajeti so najnezadovoljnejši ter glavno torišče revolucionarnih elementov. Tu ima macedonski odbor največ pristašev ter je nevarnost za revolucijo največja. Porta je reforme že večkrat obljubila, a ne izpolnila. Nemire je krotila le s silo, z vojaštvom. Baje se je sedaj vendarle udala, a gotovo seveda še ni. Grof Goluchowski je nove reforme naznanil v svojem delegacijskem govoru dne 7. maja t. l.

Američanske grozovitosti na Filipinih.

Pred nekaterimi meseci šele se je izvedelo, kako zverinsko so postopali Američani proti Filipincem, ki so se borili za svojo svobodo. Američanska vlada je začela preiskavo, zlasti proti majorju Wallerju, ki je bil baje pravi mesarski pes. Waller svojih bestialnosti pred sodiščem ni tajil, nego dejal, da so drugi častniki postopali tudi tako. Na Kitajskem so vse države postopale takisto, ne da bi se bil kdo pritožil. Sicer pa je postopal le po ukazu generala Smitha. Sodišče je nato Wallerja oprostilo. Smith je bil poklican tudi na odgovor. Ta vrli general je ukazal, naj se pobije vse, kar je staro nad 10 let, ženske, starce in otroke. Sodišče ga je spoznalo krivim ter ga obsodilo na — ukor! Za umor več sto nedolžnih neoboroženih filipinskih rodoljubov je dobil Smith — ukor! Tu se je zopet pokazalo, da vrana vrani oči ne izkljuje, in da so vojna sodišča v posmeh človeškemu pojmu o pravosodju. Militarizem na svetu je velemoč, ki se smeje vsem zakonom v obraz. To se je pokazalo tudi na Kitajskem in v Južni Afriki.

Najnovejše politične vesti.

V nižjeavstrijskem deželnem zboru je prišlo včeraj do hrupnih prizorov, ko se je izkazalo, da dobivajo nemško-liberalni deželni odborniki za 26.000 K manj diet kot krščansko-socialni. — Češki deželni zbor je sprejel predlog, da se zviša deželna naklada na pivo od 1·40 K na 2 K od hl. — Vojvodinja Orleanska je prišla v Pariz, kjer zelo živahno razvija rojalistično in klerikalno agitacijo. Rojalistična mladina ji prireja demonstracije ter kliče: »Živela kraljica!« Vlada se vede popolnoma pasivno. — Generalni prefekt propagande bo postal namesto umrlega kardinala Ledochowskega najbrže kardinal Vincenco Vannutelli. — Glede vinske klavzule se v carinski in trgovinski konferenci v Budimpešti ni doseglo sporazumljenje ter se je zadeva preložila na jesen. — Spremenjena trozveza. V prejšnji trozvezni pogodbi je bil tudi dogovor, da pošlje Italija prek Avstrije dve diviziji svojega vojaštva Nemčiji v pomoč, ako bi prišlo do vojne s Francijo. Te določbe ni več v obnovljeni pogodbi. — Pri zatvoritvi

---

LISTEK.

Na deželi med Slovenci.

Zapiski in misli popotnika. Ruski spisal dr. Damov.

(Dalje.)

IV. Ljubljana.

Ljubljana sorazmerno ni veliko, toda kaj lepo in prijetno mesto, a pri tem je že sedaj, takorekoč, povsem slovansko mesto. Ako korakaš po ulicah in trgih, ogleduješ tipe poulične množice, ali ako poslušaš njen razgovor pri spomeniku narodnega pevca, ako obstaneš poleg knjigarne z ruskimi in drugimi slovanskimi knjigami, ali ako prebiraš končno izveske na prodajalnicah in skladiščih, pa se počutiš tako nekako kakor doma. Dà, Ljubljana, ki je bila še do nedavna, kar se tiče unanjega značaja, skoraj nemška, si je sedaj oddahnila, in še nekoliko neutrudnega in solidnega dela, pa ni dvoma, da zmaga slovanske stvari že ni več daleč!

Mesto samo si je po zadnjem potresu že krepko opomoglo. Namesto stare Ljubljane si pridobiva sedaj nova, prerojena Ljubljana s svojimi novimi stavbami in uredbami popotnika na mah.

Mesto, ležeče nad reko Ljubljanico, znano iz zemljepisja s svojim čudovitim pojavljenjem in preminenjem, je zavzelo velik del široke ravni ter raste ne po letih, marveč po dnevih. Razun onih, po potresu neprizadetih starinskih stavb in delov, je velika večina ulic in hiš — delo novejše sisteme in stavbarstva. Odlikujočih se poslopij v Ljubljani ne manjka. Prekrasni in veliki »Narodni dom«, gledališče, vrsta državnih in mestnih stavb in poslopij, končno veliko število novih razkošnih hiš in vil, — vse to potrebuje dovolj časa, da si jih mimogredoči popotnik, ki se želi vsaj nekoliko seznaniti z znamenitostmi Ljubljane, ogleda površno. Toda neprestano in mrzlično delo v povzdigo in olepšavo mesta kipi še zmerom. Tu stavijo železen (jubilejni! Op. ured.) most, ondi meščansko (ljudsko! Op. ured.) šolo z imeni slovanskih apostolov od zunaj, tam zopet pokladajo v naglici tir za električni tramvaj — z jedno besedo, povsod se opaža življenje, gibanje in dejanjski napredek!

In v vsem tem opažate velik red in sistem, očividna je organizatorska in krepka roka, katera je nam Slovanom, ki se damo voditi pogostoma neskrbnosti in lenobi, večkrat občutljivo potrebna . . .

Na žalost omenjam, da tudi na to energično roko pogostoma in nezasluženo padajo udarci, a to ne zgolj tujih, marveč celo domačih nevošljivcev. Pošteni župan mesta Ljubljane, pridobivši si velikih zaslug za povzdigo in narodnost mesta, ima sedaj nemalo število sovražnikov sredi dela politikujočih meščanov. Vsekakor pa ta redki in nadarjeni človek zasluži le oporo, a to tem več, ker v Ljubljani pravih Nemcev skoro ni. Ko bi ne bilo betvice priviligiranih in zasedenih nemških kapitalistov, ako bi ti ne imeli v svojih rokah hranilnice, ki tvori zaprt in za Slovence nepristopen svet, pa bi verige, ki vežejo še sedaj roke Slovencev, že davno odpadle! K temu pa je potrebno: sloga, tih trud brez šuma in predvsem drugim: vstrajnost in stanoviten značaj dotičnih dejateljev! Tega vsega želimo bratom Slovencem za bodočnost . . .

Ljubljana leži na široki ravni ter je obkoljena z verigo pogorskih gričev. Razun tega ima mesto samo tudi kaj prijeten park, hladne vrtove ter lep in dovolj visok grad. Po nekoliko minut trajajoči hoji sem se napotil tjekaj, na stolp. Razgled odtod je pri jasnem vremenu prekrasen in prevzemajoč. Spodaj leži kakor na dlani ogromnemu prstanu slična Ljubljana in nekoliko proti jugu in vshodu pomaknene stavbe kažejo na daljši naraščaj in bližnjo mogočnost tega danes še malega mesta. Spredaj na severu se kažejo v sivkastih oblakih bodisi okrogli griči, ali pa zobčaste in strme planine; zlasti takoimenovane kamniške planine té pri prijaznem vremenu kar prevzamejo s svojo mogočnostjo in lepoto. Na južni strani, blizo mesta teče počasi reka Ljubljanica in njena enakomerno ozka struga se ti kaže kot nekaka črna nit sredi na jug porinjenih zelenosmaragdnih pramov širokih in ravnih dolin. Ves prevzet sem se oziral dolgo naokrog, nezmožen, odtrgati očij od raznovidnih in prekrasnih slik. Mir in božji blagoslov je razlit nad to pred menoj razprostirajočo se panoramo, in vroče južno solnce s svojimi jasnimi žarki razliva v enaki meri svojo svetlobo na oddaljene griče, mehke livade in na prestolnico bratskega slovenskega naroda. Ali pa ne poseže iznova roka narodnih tatov v ta mirni in trudoljubni kotiček ter ali ne zanese

kongregacijskih šol na Francoskem je prišlo na nekaterih krajih do uporov. Policija je morala razganjati demonstrante. Pričakuje se v tej zadevi posebne papeževe okrožnice, ki bo klerikalce navdušila za boj. — Kompromis moravskih Čehov. Odbor staročeške stranke je sklenil napraviti pri predstoječih deželnozborskih volitvah kompromis z Mladočehi, in če mogoče, z vsemi češkimi strankami. — Ugodno za izvažanje živine. Španska vlada je sklenila zaradi pomanjkanja mesa za pol leta ali popolnoma odpraviti carino na uvoz goveje živine in mesa, ali pa isto vsaj znatno znižati. — Državnozborski mandat je odložil mladočeški poslanec Martinek, ker je bil zapleten pri sebičnem nakupu neke hiše v narodne namene na Dunaju. — Španska kraljica-mati je prišla za cel mesec na Dunaj. — Burski voditelji Botha, Delarey in Dewet so odpotovali s svojimi tajniki v Evropo.

Dopisi.

Iz Ribnice. (Okrajna učiteljska konferenca in Jeršinovićeva slavnost.) Na dan okrajne učiteljske konference smo doživeli v Ribnici lepo slavnost. Naš ljubljeni nadzornik g. A. Jeršinović je praznoval 40 letnico učiteljevanja, oziroma 25 letnico, odkar je nadzornik. Slovensko napredno učiteljstvo mu je priredilo že 15. t. m. slavnostni koncert. Udeležba je bila nepričakovano obila. Vabilu so se odzvali velerodna družina Rudež, skoraj vsi c. kr. uradniki, dame in mnogo druzih tržanov. Došlo je vkljub neugodnemu času lepo število gostov iz Vel. Lašč, Sodražice in Dolenje vasi. G. nadučitelj Šetina je prihitel celo iz daljnega Črnomlja. Zastopani so bili vsi stanovi, kar priča, kako priljubljen je naš nadzornik. Pogrešali pa smo one ribniške gospode, ki so v znanem boju za vero izgubili vso oliko. S sovraštvom ne morejo prizanesti niti častitljivemu starčku, ki ima gotovo več zaslug za ljudstvo, nego oni mladi kaplani, ki mislijo, da opravljajo Bogu dopadljivo delo, če netijo sovraštvo in prepir med brati.

No, kakor rečeno, udeležba je bila vkljub temu jako lepa. Prostorna dvorana v hotelu pri Arkotu je bila malone napolnjena. Slavljenca je nagovoril gospod nadučitelj Tomšič ter mu izročil krasen vrč za vino, katerega mu je poklonilo učiteljstvo v spomin. Pod spretnim vodstvom g. nadučitelja Pavčiča so na to zapeli pevci slavnostno pesem, katero je uglasbil g. Pavčič nalašč za ta večer. Razun te pesmi je pel mešani zbor tudi Foersterjevo kitico narodnih pesmi, moški zbor pa »Zrinjski Frankopanko«. Z velikim zanimanjem smo poslušali pesmi, ki sta jih peli gdč. Tomšičeva in gospa Pavčičeva. Načuditi se tudi nismo mogli g. Pavčiču, ki je krasno igral na glasovir. Okoli enajste ure se je pričela prosta zabava, ki je trajala pozno v jutro.

Dne 16. se je vršila v ljudski šoli uradna okrajna učiteljska konferenca, pri kateri sta gostovala gg. c. kr. sodni svetnik Fr. Višnikar in nadučitelj Fr. Scheschark. Zapisnikarja sta bila gg. Pirnat in Štrukelj. Ko je g. nadzornik A. Jeršinović končal z opazkami o inspekcijah, je g. nadučitelj Tomšič obravnaval z učenci berilni sestavek »Cesar Jožef II. in stari častnik«. Gg. nadučitelj Engelmann, učitelj Lakner in učiteljica Zupanc so poročali: »Kako vplivaj učitelj na redni šolski obisk?« Sklenilo se je uvesti Schreiner-Hubadovo berilo na štiri in petrazrednicah, Černivčevo računico pa na vseh šolah. O okrajni učiteljski knjižnici je poročal g. Fr. Štefančič. Za preglednika računov sta bila izvoljena gg. Gregorač in Zupančič. Kot delegat za deželno učiteljsko konferenco je bil izvoljen g. nadučitelj Gregorač. Stalni odbor se ni izpremenil. Ko je predsednik zaključil zborovanje, so navzoči zapeli cesarsko pesem. Omenim naj še, da smo vsi ustali, ko je stopil v šolsko sobo g. svetnik Višnikar, le Slomškarji so prav po načelih klerikalne estetike obsedeli. Tudi ob konec zborovanja so jo prej pobrisali, nego se je zapela cesarska pesem. Čast jim!

Opoludne se je vršil ob obilni udeležbi banket v hotelu pri Arkotu. Jubilanta je prišel počastit tudi preblagorodni gospod c. kr. vladni svetnik dr. Gstettenhofer. Pri banketu se je spomnil g. slavljenec A. Jeršinović predsednika deželnega šolskega sveta, ekscel. V. barona Heina, g. nadučitelj Tomšič pa je napil c. kr. deželnemu šolskemu nadzorniku Fr. Hubadu. Gospod nadučitelj je pozdravil v imenu učiteljstva g. vladnega svetnika dr. Gstettenhoferja, na kar se je zahvalil, objednem pa napil jubilantu. Napili so še gg. Pavčič g. c. kr. okrajnemu šolskemu nadzorniku P. Wolseggerju, Engelman uradnikom, profesorjema, trgovcem in obrtnikom, Gregorač g. c. kr. svetniku Fr. Višnikarju in Šuflaju, g. Mlakar pa damam. G. svetnik Višnikar je pozdravil slavljenca in učiteljstvo. G. nadzornik je ganjen zahvalil vse stanove, ki so ga počastili. Bridko je bilo vsakemu, ko je slišal, da se blagi mož nekako poslavlja od tega okraja. Njegovi lepi nauki so segali vsem učiteljem v srce. Brzojavno so častitali g. slavljencu, oziroma pozdravili zborovalce: C. kr. deželni šolski nadzornik, preblagorodni g. Fr. Hubad, gg. Dimnik in Gangl iz Ljubljane, župan Iv. Rus iz Loškega potoka v imenu občine, župan Ig. Merhar iz Prigorice. Zborovalci pa so izročili udanostno izjavo brzojavno deželnemu predsedniku ekscel. V. baronu Heinu ter pozdravili gg. c. kr. deželnega šolskega nadzornika Fr. Hubada in c. kr. okrajnega šolskega nadzornika P. Wolseggerja. Popoludne se je g. nadzorniku izročila diploma, na kateri je podpisano vse slovensko napredno učiteljstvo tega okraja.

Šele proti večeru smo odhajali in vsakemu je bilo hudo, ko se je bilo treba posloviti od častitljivega moža.

Rimski klerikalizem
in še to in ono.

II.

V avstrijski državi ga ni naroda, ki bi bil po klerikalizmu tako okužen, kakor slovenski narod. To je tudi vzrok, da je reakcija proti klerikalizmu in njega divjanju postala tako ljuta in da se med kmetskim ljudstvom tako počasi dani.

Masa slovenskega naroda je pač vajena misliti, da vse, kar stori duhovnik, je prav in dobro, in vse, kar duhovnik reče, se smatra kot nekak orakelski izrek. Sem do naših dnij in tudi še sedaj je med našim narodom tako, da, kadar govori duhovnik, preneha samostojno mišljenje; ljudje prevzemajo brez kritike, kar čujejo iz duhovniških ust, in če se zdajinzdaj oglasi zdrava pamet, misli kmet, da iz same pijetete in vernosti ne sme slušati njenega glasu. Masa slovenskega naroda je prav močno podobna Loyolovemu kadavru.

Duhovščina je seveda vajena tacih razmer, take brezpogojne, slepe udanosti in da hoče narod v tem stanju vzdržati, je toliko naravnejše, ker to ne služi samo namenom klerikalizma, ampak donaša tudi vsakemu posamezniku obilo, četudi dostikrat krivičnega dobička.

Med duhovniki, ki z veliko vnemo in strastjo nasprotujejo velikemu gibanju za osvobojenje naroda iz klerikalne sužnosti, so tudi taki, ki so sicer prav spodobni in častivredni možje. Ti možje pač sami ne vedo, da služijo sistemu, čegar zmaga pomeni narodno, duševno in gospodarsko uničenje Slovencev, da stremi klerikalizem na to, da med Slovenci ustvari razmere, kakršne so bile v Paragvaju.

S temi duhovniki imamo resnično usmiljenje. Kaj je klerikalizem in kaj so njegovi smotri, tega niti ne vedo. Odkod neki! V mladosti se niso mogli baviti s cerkvenimi in verskimi vprašanji, v seme niščih pa je dresura zastrupila njih bitje popolnoma. Učili so se le tega, kar hoče klerikalizem, pa vedo, in vse jim je bilo predstavljeno tako, da so sedaj večinoma nezmožni, samostojno misliti in objektivno soditi.

Zaman je torej misliti, da bo med svobodomiselnimi Slovenci in med klerikalci kdaj doseči kako sporazumljenje. To je izključeno. Mogoče je kvečjemu, da se kdaj, a Bog ve kdaj, doseže kak modus vivendi. Soglasje pa je nemogoče, ker nas loči nepremosten prepad — splošno svetovno naziranje in bistveno različno naziranje o koristih, ciljih in namenih slovenskega naroda.

Mi gotovo ne stojimo na stališču suhoparnega umstvovanja 18. stoletja, kateremu je dal izraza Kant, ko je definiral vero le kot spoznanje, da so naše dolžnosti božje zapovedi, ali to je vendar gotovo, da mora vsaka cerkev svoje nauke spraviti v soglasje z dognanimi znanstvenimi resnicami, tako, da ne bo, kakor katoliška cerkev, prisiljena, prepovedovati svojim vernikom vsako raziskavanje njenih naukov in da ne bo učila stvari, za katere nima nobenega dokaza in ki jih morejo verjeti samo popolnoma nevedni ljudje. Velika večina vseh dokazov, s katerimi operira klerikalstvo, je prikrojena po znanem šaljivem uzorcu: »Jaz sem najlepši človek v Evropi«. — Dokaz: »Naša dežela je najlepša v Evropi, naše mesto je najlepše v deželi, naša hiša je najlepša v mestu, moja soba je najlepša v tej hiši, jaz sem najlepši v svoji sobi — ergo sem jaz najlepši človek v Evropi.« S takimi dokazili operira klerikalizem skoro vedno!

Ne bomo se spuščali v razpravljanje o vprašanju, če zamore kaka država srečno živeti brez vsake vere. Ko bi bila vera za srečo držav in narodov neizogibno potrebna in najboljše ali, kakor trde klerikalci, celo jedino jamstvo za duševno in gospodarsko blagostanje, potem je gotovo, da bi bile morale tiste države biti najsrečnejše, kjer je cerkev imela največ vpliva. V tem oziru pa nam pričajo Španska, Italija in južnoameriške države, da temu ni tako in zlasti priča to nekdanja papeževa država, ki je bila najzanikrnejša, kar jih je kdaj bilo. Zgodovina svedoči, da so bili narodi tem nesrečnejši, čim več veljave je pri njih imela duhovščina — naj je tega krivo že praktično izvrševanje cerkvenih naukov, ali naj je tega kriva samo duhovščina osebno.

Kdor misli, da bo kdaj konec vsaki religiji in da zavzame njeno mesto filozofija — in to misel goje znameniti možje — ta je, kolikor se da razsoditi po človeški previdnosti, v zmoti in ne pojmi postanka vsake religije, ne pojmi, da so vse religije le plod človeškega strahu pred silami nature. Kdor se je količkaj bavil z religijami raznih narodov, posebno starih časov in z religijami tistih sodobnih narodov, ki so še v najprimitivnejšem kulturnem stanju, ima za to dovolj dokazil na razpolago.

Religije v kulturi na višjo stopnjo dospelih narodov so se seveda tekom časa močno spremenile, ne skokoma, nego potom po več stoletij trajajočih evolucij, katere je potem kak izreden talent formuliral v nov verski sistem.

Tisti duševni nagibi, ki so ustvarili vse religije, namreč strah pred človeku nepoznanimi strahovitimi močmi nature, so tudi v današnjih časih glavna zaslomba vsake religije. To se vidi iz tega, da pravi vsak resnično veren človek: Vzlic vsem razkritjem znanosti morejo obstajati stvari in moči, ki bi mi mogle škodovati. Ta strah pred »čeznatornimi« silami znajo duhovniki vseh veroizpovedanj kaj dobro izkoriščati, na tem je zasnovana vsa njih moč in na tem sloni tudi veljava rimskega klerikalizma.

Kakor rečeno: Vera je bila vedno, zdaj ta, zdaj ona, in vera še v tisočih letih ne bo izumrla. Kakor malo se sicer strinjamo s pesimističnimi nazori Edvarda Hartmanna, v tem mu radi pritrdimo, da je vsaka vera stvar čustva in da bo vsak človek imel neko religijo, vsaj dokler ne bodo rešene zadnje skrivnosti nature.

Ako pogledamo po svetu, vidimo hitro, da ima vsak narod svoji kulturi primerno religijo, a čim višje je kak narod v kulturi dospel, toliko bolj se strinjajo verski nauki z znanstvenimi resnicami, toliko bolj odklanja prizadevanje vseh religij, predstavljati simbolične resnice kot empirične nauke. Najbolje je to opazovati v protestantskih cerkvah. Tako je v Nemčiji že jako mnogo teologov, ki uče sedaj v nasprotju s tradicionalnim naukom protestantizma, da Kristus ni bil pravi Bog, nego človek, kakor vsak drugi, da pa so nauki, ki jih je podal svetu, največje nravne ideje, kar jih je v milijonih letih rodilo človeštvo, in da mu to daje božji značaj. Kdor bi bil to trdil pred 50 leti — omenjamo novič, da govorimo o protestantih — bi ga bili kamenjali, danes pa zastopajo ta nazor najodličnejši protestantski teologi.

Ta izgled je posebno jasen, kako se spreminjajo temeljni nazori raznih veroizpovedanj. Tudi sedanji nauki katoliške cerkve so sad takih procesov, razloček pa je ta, da skuša protestantizem svoje nauke spraviti v soglasje z znanostjo, katolicizem pa tega neče storiti, ampak se potaplja čedalje bolj v neki, nikomur razumljiv misticizem, ki je že dospel tako daleč, da ni več sam Bog glavna oseba religije, ampak sta prišla v prvo vrsto Srce Jezusovo in Mati božja.

Izpred sodišča.

G. deželnosodni nadsvetnik Schneditz predsedoval je včeraj sledečim obravnavam:

1. **Sraka.** Leta 1871. rojeni delavec Janez Mekina iz Rakeka je okradel svojega tovariša Franceta Šivca, poleg tega pa tudi nafarbal orožnike, da se drugače piše. Imeli so ga pa vkljub temu kmalu in sedel bode sedaj dva meseca v težki ječi ter se postil vsakih 14 dni. Plačal bode tudi odškodnino in stroške.

2. **Novi Judež.** Obtožen je 21letni delavec Viko Judaš iz Količevga. Fant je že kaznovan in dela jako nerad, ima torej preveliko ljubezen do lenobe. Poleg tega dubi pa tudi — kakor stari svetopisemski Judež — denar. 16. maja je radi tega ukradel svojemu bratu Janezu iz zaklenjene sobe dve srebrni verižici, srebrno uro, dva prstana, 20 K gotovine in nekaj drugih stvari. Denar je zapil, uro zastavil, prstan izgubil. Sam se pa ni izgubil; nè, našli so ga kmalu in sedel bode sedem mesecev v težki ječi in se postil vsakih 14 dni.

Dnevne vesti.

V Ljubljani, 23 julija.

— **Protest notranjskih županov.** Včeraj so v Postojini zbrani notranjski župani sklenili naslednji protest: Dne 22. julija 1902 v Postojini zbrani župani postojinskega političnega okraja najodločneje obsojamo za kmetsko ljudstvo skrajno škodljivo in brezvestno postopanje klerikalnih poslancev, ki so z nasilno obstrukcijo v deželnem zboru preprečili vsakršno koristno delovanje in s tem škodovali deželi. — (Sledi 32 podpisov).

— **Učitelj Jaklič je radoveden,** kdaj se je napravila poslana mu nezaupnica — ali pri konferenci, ali po konferenci. Mi smo pa mnenja, da je nezaupnica — nezaupnica, pa če se je skovala tudi pred konferenco. Tolaži se tudi s tem, da ni ta nezaupnica v nikaki zvezi z njegovimi volilci! To ima mož popolnoma prav; učitelji in učiteljice kranjskega okraja niso njegovi volilci, pa je tudi popolnoma

---

bodoča mednarodna ujma, naskok krdela tujcev v te na daljavo se razprostirajoče doline, — to je vprašanje nepoznane, toda menda ne preveč oddaljene bodočnosti!

Razun teh svetlih slik krajinskega in tudi estetičnega značaja tvori Ljubljana, kakor je znano, središče kulturnega narodno slovanskega življenja, ne samo kranjskih, marveč tudi primorskih, grozno zatiranih Slovencev v Trstu, v goriški deželi in Istriji. Odtod prihajajo gesla ob času raznih političnih in narodnih akcij; tu se je porodil pričetek usodne strankarske borbe, ki je na strani takoimenovanih klerikalcev dobila, žal, obliko nekakega surovega nasilja in barbarstva. Kajpada, da to strankarstvo in razdrobljenje moči ne prinaša blagra ter pridržuje uspehe in stremljenja najboljših sinov in boriteljev za pravice slovenskega naroda.

S tem se očividno pojasnuje tudi ta okoliščina, da se morajo Slovenci boriti še sedaj za svoje šole, nahajajoče se — z izjèmo narodnih ljudskih šol — v rokah nemških predavateljev. Resnica je, da je v novejšem času vsled neutrudljive delavnosti liberalnih Slovencev avstrijska vlada v tej zadevi nekoliko odjenjala ter imajo Slovenci sedaj že nekoliko utrakvističnih gimnazij. Toda ta etapski utrakvizem je nadloga svoje vrste, ki že davno teži Slovane v Avstriji. Vsekakor pa taka politična podkupnina ne nahaja pri Slovencih niti najmanjšega razumevanja, kajti navzlic obljubam je borba za odstranjenje utrakvizma v ljubljanskem gledališču in na mestnih ulicah Ljubljane jela Slovencem že presedati ter je nemara še ne bo tako kmalu konec.

Politično in društveno življenje se pojavlja v Ljubljani v celi vrsti društev, katerih že šteje lepo število. Najodličnejše in najbolje prospevajoče društvo je pred vsemi drugimi »Družba sv. Mohorja«, potem »Sokol«, »Planinsko društvo« in potem še mladi, toda kaj krepki »Ruski kružok«. Družba sv. Mohorja broječa na desetine tisoč udov, uči narod s pomočjo knjig; knjige tega društva se tiskajo v Celovcu. »Sokol« uri mišice in organizuje narodno milico pro futuro; »Planinsko društvo«, čegar zadača je bila: strgati iz rok nemških »Alpenklubov« slovanske gore in griče, razun fizičnih dobrot, utrjuje in neguje železno voljo; »Ruski kružok« naposled uči rusko »gramoto« (čitanje in pisanje) in književnost ter s tem razširja kulturno in pravo slovanoljubje!

(Dalje prih.)

izključeno, da bi bili kdaj tako prismojeni, da bi Jakliča poslali v deželni zbor! Vendar pa je ta nezaupnica Jakliča le nekoliko pogrela! Boji se druzih, in da bi se preprečile nadaljne nezaupnice, priskočil mu je na pomoč Lampek! Ta prav dobro ve, da se trese pred njim vse napredno učiteljstvo, zato se je razkoračil in zaupil v predvčerajšnjem »Slovencu«: »Mi hočemo vedeti imena onih junakov, kateri so nezaupnico podpisali!« In sedaj se seveda trese vse učiteljstvo kranjskega okraja, da se ne izvedo imena onih nesrečnežev, kateri so podpisali ta usodepolni papir! Miši se poskrijejo v svoje luknje, če plane mačka med nje; prav tako se je poskrilo in zarilo sedaj vse slovensko učiteljstvo v svoja stanovanja in se ne upa na dan, ker je plosknil Lampek ob dlan! Sedaj se ne bode upal nihče več podpisati kake nezaupnice in ker so te brez podpisov brezpomembne — a je Jaklič rešen! Ker pa Jaklič svoje nezaupnice nikomur ne pokaže, tudi Lampetu ne — sicer bi pa tam lahko bral ona imena, katera bi tako rad izvedel, povemo mu mi, da so podpisali nezaupnico — kolikor nam je znano — skoro vsi učitelji in učiteljice kranjskega okraja. Podpisati je niso hotele nekatere bolj brumne učiteljice, med njimi neka gdč. Ross — in pa stari Levičnik, Miklavž Stanonik, pa zastopnik učiteljstva v deželnem šolskem svetu, g. Pezdič. Jakličeva radovednost ni torej druzega nič kakor hinavsko slepomišenje.

— **Iz „Vinogradniškega društva“.** Ko je bil Vencajz predsednik »Vinogradniškega društva«, so nekoč iskali za svojo gostilno na Glincah gostilničarja. Vencajz je imel dober nos in je iztaknil konjskega mešetarja Kodelo. Mož se je branil. Rekel je Vencajzu: »Gospod, jaz sem pijanec, jaz sem kvartopirec in imam ženske rad« — na kar se je Vencajz odrezal: »Glih tacega nucamo«. Kodela je na to sklenil z »Vinogradniškim društvom« pogodbo na več let. Mož seveda še v sanjah ni mislil, da je »Vinogradniško društvo« nalašč sklenilo z njim neveljavno pogodbo, da bi se ga eventuvalno moglo odkrižati, tudi predno potečejo leta, za katera je bila sklenjena pogodba. Ko je Kodela videl, da ni in ni gostov v gostilno vinogradniškega društva, je seveda gostilno zanemaril in saj živeti je moral, se zopet poprijel kupčije s konji. Gospodarji »Vinogradniškega društva« so to nekaj časa gledali, sedaj pa odpovedali Kodeli gostilno, dasi še ni potekla doba, za katero so ž njim sklenili pogodbo. Odpovedali so mu gostilno, češ, pogodba je neveljavna, ker jo je podpisal samo predsednik Vencajz, po društvenih pravilih pa morajo biti podpisani še neki drugi društveni funkcionarji. To bo seveda veljalo, in Kodela bo moral iti. Tu imamo zopet slučaj klerikalne zvijačnosti. Gospodarji »Vinogradniškega društva« so namreč — o tem ni dvoma — namenoma napravili neveljavno pogodbo, kajti tega vendar ni misliti, da bi društveni predsednik, sodni svetnik in advokat Vencajz, ne poznal društvenih pravil in da ni vedel, da samo od njega podpisana pogodba ni veljavna. Ne, Vencajz je dobro vedel, da je pogodba neveljavna, a sklenil je nalašč neveljavno pogodbo, da bi zaupljivega Kodelo imel za vsak slučaj v rokah. Namen, ki ga je imel pri tem, je dosegel, ali mogoče je, da se je tudi sam ujel in bo morebitno Kodelovo škodo moral sam plačati. Kdor drugemu jamo koplje, se je že večkrat sam vanjo zvrnil.

— **Osemdesetletnica.** Jutri, 24. t. m. praznuje velezaslužni hrvatski rodoljub in dolgoletni bivši poslanec istrski g. dr. Vinko Vitezić svojo osemdesetletnico. Dr. Vitezić ni samo kot politik delal za svoj narod, nego je tudi ogromno mnogo za narodne namene žrtvoval. Samo za dijaške ustanove, za Viteziičevo knjižnico in za »Hrvatski Jom« v Vrbniku je daroval 120.000 K. Vrlemu in značajnemu rodoljubu kličemo ob njegovem redkem jubileju: Na mnoga leta!

— **Reforma štajerskega deželnozborskega volilnega reda — propadla.** V včerajšnji seji štajerskega deželnega zbora se je odločila usoda tega načrta, ki je bil osnovan popolnoma v smislu nemških nacionalcev. Zato pač ni nikaka škoda, da je namera propadla. Manjšina — socialni demokrat Riegler in klerikalci — so k vsakemu paragrafu predlagali spremembo, katere predloge je večina vselej odbila. Tako se je predlagalo, naj se odpravijo privilegiji takozvanega v deželno desko vpisanega veleposestva, število veleposestniških mandatov naj se zniža od 12 na 6. Najhujša krivica pa je tudi v novem volilnem načrtu, da bi nekateri trgi še nadalje volili s kmečkimi občinami. Zato je popolnoma v smislu Slovencev predlagal poslanec Hagenhofer, naj se nastopni spodnještajerski trgi, ki naj bi po novem načrtu še vedno volili s kmečkimi občinami, uvrste v skupino mest in trgov: Šent Juri na južni železnici, Kozje, Podsreda, Podčetrtek, Pilštanj, Vransko, Braslovče, Konjice, Vitanje, Lemberg, Šmarje, Rečica, Planina, Rajhenburg, Velenje, Makole, Studenice, Sv. Lenart v Slovenski gorici, Št. Lovrenc, Veržej in Ptujska gora. Pri vsakem imenu se je posebej glasovalo. Ker je večina vse predloge manjšine zavrgla, je zadnja zapustila dvorano, na kar se je moral načrt opustiti, ker ni bilo dvetretjinske večine. V jutrišnji seji se bo napravil še zadnji poskus.

— **Laška demonstracija.** V zadnji seji obč. odbora v Pazinu je predlagalo županstvo, naj se izreče cesarju zahvala za 1000 K, katere je daroval za zgradbo cerkve. Proti temu, da se izreče cesarju zahvala za ta dar, sta glasovala c. kr. notar dr. Cech in c. kr. višji davčni blagajnik Rovis. Kako se o tem dogodku sodi, pač ni treba šele pripovedovati.

— **„Slovenska Šolska Matica“.** Ker se bodo začele društvene knjige za l. 1902. v kratkem tiskati, tako da izidejo vsekako proti koncu tega leta, je treba že zdaj določiti število letošnjih društvenikov »Slov. Šolske Matice«. Zato prosi odbor gg. poverjenike, da vsaj do konca julija t. l. naznanijo odboru svoje člane in pošljejo zanje letnino po 4 K. — Za letos izda društvo velezanimive knjige: 1) Pedagoški Letopis, 2) Zgodovino (2. snopič) in 3) Učne slike k čitankam. — Razen tega založi Matica: Slovenski jezik. Vadnica za tesno združeni pouk v slovnici, pravopisju in spisju. V 5 zvezkih. Spisala H. Schreiner in dr. J. Bezjak. Letos izideta prva dva zvezka. — Obenem se prosi, naj se pošiljajo dopisi administrativne vsebine tajniku, gosp. nadučitelju Fr. Gabršku, denar pa blagajniku, g. gimn. ravnatelju Andr. Senekoviču v Ljubljani. — Za l. 1901. izdane knjige je še dobiti pri društvenem odboru.

— **Dramatična šola.** Oni, ki želé vstopiti v dramatično šolo, naj se oglasijo pri gosp. režiserju Antonu Verovšku. Vpisovanje v gledališki pisarni pa se vrši v soboto zvečer od 6.—8., v nedeljo dopoldne od 9.—11. in v ponedeljek zvečer od 6.—8.

— **V varstvo planinskega rastlinstva.** Od mnogih stranij se čujejo pritožbe, da mnogi hribolazci s prav prekmorsko divjostjo pustošijo kras naših planin. Ne samo najostrejše graje je tako počenjanje vredno, temveč tudi jednake kazni. Prosimo »Slov. plan. društvo«, kakor tudi vse hribolazce, da naj se vpelje mejsebojno nadziranje tega barbarizma ter s tem ohrani svetovno slovečo našo floro pred gotovim poginom. Vsaj zadostuje mal šopek v spomin, ne pa na tlačeni nahrbtnik in indijansko ozaljšani klobuk.

— **Utopljenca so našli** dne 18. t. m. v Savi pri Nomenju v Bohinu. Po poizvedbah je bil ponesrečeni delavec v železniškem kamnolomu z imenom Filip Vončina, doma iz Lokovca na Primorskem, katerega se je že nekaj časa pogrešalo. Najbrže je v pijanosti padel v Bistrico in v njej utonil ter ga je voda nesla dalje v Savo. Poškodb ni imel nobenih.

— **Aretiran** je bil te dni nekje v logaškem okraju znan Slovenec iz Novega Yorka. Obdolžen je, da je spravljal v Ameriko ljudi, ki še niso zadostili vojaški dolžnosti.

— **Samomor roparja.** Pri Sv. Marjeti blizu Rimskih toplic sé je priplazil v hišo Lokovšekovo ponoči neznan lopov, ki je mlado ženo na stopnicah vrgel na tla ter ji zamašil usta. Vkljub temu je zavpila, na kar sta prihitela mož in hlapec ter zgrabila roparja. Med potom k sodišču v Laški trg pa se je iztrgal orožniku ter skočil v zelo naraslo Savinjo. Nihče ga ni spoznal.

— **Strela.** Nad Divačo in Senožečami je strela ubila na cesti voznika J. Šviglja in oba konja. — V Zupinah na Goriškem je udarila strela v cerkven stolp, ki se je z močnim hruščem podrl ter poškodoval okoli stoječe hiše.

— **Velika nesreča.** Včeraj proti večeru je prišel z lova posestnik Avgust Štangl iz Črmošnjic. Ko je prišel domov, prišla mu je žena naproti. Na stopnjicah, kjer bi si imela seči v roko, se je Štangl spotaknil in padel. Pri tem se mu je sprožila puška in zadela — ženo v čelo. Nesrečnico so pripeljali v deželno bolnico.

— **Rabiaten sin.** Danes zjutraj je začel doma razgrajati Karol Lampič s Karolinske zemlje. Ko ga je mati posvarila, da naj bo miren, se je odrezal: »Bik naj dela, ki ima štiri noge, jaz pa hočem živeti brez dela«. Začel je nato razbijati zrcala, krožnike, kozarce itd. in groziti, da bode ubil mater in sestro, hišo pa zažgal. Ko se je materi končno zdelo res nevarno, kajti vrgel je bil v njo tudi nož, je šla po stražnika, da je odpeljal jedva 18letnega pobiča v zapor. Delal bode, toda v novi justični palači.

— **Kolesar in poštni voz.** Včeraj se je s kolesom peljal kurjač Fran Bučar na Krakovskem nasipu. Nasproti mu je prišel poštni voz s tako naglico, da se mu kolesar ni mogel ogniti, ampak je skočil s kolesa in se pritisnil k zidu, poštni voz pa je šele ustavil, ko je bilo kolo že pod njim in vsled tega ni mogel dalje. Kolo se mu je močno poškodovalo.

— **Tatvina.** Neža A. je pokradla dne 22. t. m. Rozaliji Cvelbar za njene odsotnosti iz odprtega kovčega za 11 K obleke.

— **V Ameriko** se je včeraj odpeljalo z južnega kolodvora 26 oseb.

---

* **Najnovejše novice.** Povodnji na Ogrskem zadnje dni so provzročile ogromno škode. V Also Rönöku je stala voda po mestu dva metra visoko. Voda je odnesla neki mlin ter porušila pet velikih hiš. Vse požeto žito je odplavalo. — 55 oseb je utonilo blizu vasi Beresmiki. Peljali so se z dela na splovu črez Volgo. Sredi reke pa se je splov zrušil. — Nenravna pridigarica. Pri večerni pobožnosti v cerkvi sv. Štefana na Dunaju je v ponedeljek naenkrat začela neka Schwarzer pl. Heldenstamm, majorjeva hči, pridigovati. Ker pa je čimdalje bolj lascivno govorila, prišla je policija, ki jo je odvedla v psihiatrično kliniko — Ukradene zdravniške iznajdbe. Zdravnik v Budimpešti, dr. Srojan, je naznanil policiji, da mu je žena, rojena Crispi in sorodnica pokojnega italijanskega državnika, ubegla z nekim postopačem ter mu odnesla več dragocenih iznajdeb, n. pr. o balzamiranju po egiptovski metodi, o konzerviranju mesa itd. — Propadla banka. Banko v Silberbergu je 74letni blagajničar Niemann okradel za pol milijona mark, vsled česar je morala banka ustaviti plačevanje. — Veliko ljudsko kopel so odprli v Sarajevu. — »Srebrni kralj« Mackay je umrl v Londonu. Prišel je bil v Ameriko kot desetletni revni irski deček. Opravljal je najtežja dela, dokler ni našel s tremi drugimi znani bogati rudnik v Nevadi. Pripadlo mu je iz bogate jame 30 milijonov funtov zlata in srebra. — 19 medvedov je dala bosanska vlada postreliti, s katerimi so Bošnjaki potovali po svetu ter prirejali poulične predstave.

* **Nevihta na Dunaju.** V ponedeljek popoldne se je bila med silnim gromom in bliskom razlila nad Dunajem ploha, ki je provzročila veliko škodo. Vse kleti in podzemeljska stanovanja so bila pod vodo, več skladišč blaga je uničenih, voda je odnesla pohištvo i. dr., ustavila električni tramway ter podkopala v okolici nekaj hiš, ki se morajo popraviti. Neki otrok je utonil. Tudi drugod, na Štajerskem, Tirolskem, Ogrskem, Ruskem so imeli silne nalive, ki so napravili ogromno škodo.

* **Samomor župana.** Iz Lvova javljajo: Župan občine Skole, I. Zajenc, se je nedavno ustrelil. Deželni zbor je namreč določil, naj se združi občina Skole z enakoimenskim mestom, kar je vaškega župana tako bolelo, da je sklenil umreti.

* **Romarji v Aachenu.** Kakor poročajo iz Aachena, prihaja tjekaj dan na dan na tisoče in tisoče romarjev gledat krilo Matere božje, Jezusove plenice, robec sv. Janeza in prtič, s katerim so bila ovita Kristusova ledja; vse to kažejo ljudstvu s stolpa stolne cerkve duhovniki; prvi vpije: »Pokažemo vam plenice, v katere je zavila Mati božja Kristusa. Prosite vsemogočnega Boga, da bomo gledali te svetine v povečanje njegove hvale ter da bomo dosegli s tem večno izveličanje.« Nato pokaže drug duhovnik reči, nakar začne ljudstvo moliti. Naposled da duhovnik s Kristusovim prtičem blagoslov ter se dotika ž njim molkov, pođobic, škapulirjev in drugih takih predmetov. Ljudstva se je lotila že neka verska blaznost, katero duhovniki čim dalje bolj netijo. Neko staro gospodično je na romanju zadela kap, neki posestnik je pa zblaznel ter letal po ulicah na pol nag.

* **Zob v nosu.** V moravsko deželno bolnišnico v Brnu je prišla pred kratkim neka 46letna krepka žena in je tožila, da jo že več nego 30 let boli na desni strani glava. Zdravniki so našli pri preiskavi v nosu bolnice trd predmet, katerega je bilo treba odstraniti s pomočjo operacije. Žena je operacijo prav dobro prestala, v nosu je imela zob. Ko so ga odstranili, je prenehal tudi glavobol.

* **Vsled svinjske kuge** pokončalo se je uradoma v Avstriji v času od 27. septembra 1900 do 31. marca 1902. l. 103.710 prašičev in je imel državni zaklad vsled tega 3,218.899 K 14 vin. izdatkov. In uspeh?! Zadnji izkaz o živinskih kužnih boleznih nam na to odgovarja s 699 okuženimi dvorci. Seve se imamo za to gospodom Madjarom in skrajni potrpežljivosti avstrijskih davkoplačevalcev zahvaliti. Radovedni smo, ako se bo povodom nagodbenih obravnav našlo v državnem zboru primerno zadosti eneržije napram ljubim okuženim sosedom.

* **Po vojni v Južni Afriki.** Glasom poročil našega generalnega konzula v Kapstadtu nastalo je v ondotnih krajih vsled vojne silno pomanjkanje goveje živine in so se cene govedini zelo povišale. Konzularno poročilo opozarja torej na možnost izvoza plemenske goveje živine, ki bi bil v slučaju direktnega prevoza z ladjami velike važnosti za naše avstrijske dobre goveje pasme. — Pomanjkanje govedi v Južni Afriki postalo bode še tembolj občutljivo, ker se je v zadnjem času začela širiti zelo nevarna kužna bolezen med govejo živino, ki silno veliko živalij uniči, podobna je ta bolezen goveji kugi, bistvo njeno proučuje sedaj od angleške vlade odposlani bakteriolog. Vsled te kuge je celo delo v zlatih rudnikih obteženo, ker je vsled prepovedi prometa z govejo živino dovažanje živil z voli nemogoče.

Telefonska in brzojavna poročila.

Dunaj 23. julija. V trgovinskem ministrstvu so se danes pod predsedstvom sekcijskega šefa Stibrala začela posvetovanja zastran končne določitve avtonomnega carinskega tarifa.

Dunaj 23. julija. „Wiener Allg. Zeitung“ je včeraj priobčila članek, v katerem naznanja, da hočeta Avstrija in Rusija skupno zahtevati, da Turčija izvede potrebne in dostikrat obljubljene reforme v Macedoniji in v Albaniji, a če bi Turčija tega ne storila, jo hočeta k temu prisiliti, če treba z najenergičnejšimi sredstvi. To naznanilo obuja toliko večjo senzacijo, ker se natančno ve, da je inspirirano od ministrstva zunanjih del.

Praga 23. julija. V dež. zboru se je danes začela proračunska razprava. Poročevalec dr. Fořt je povdarjal, da je boj mej Čehi in Nemci glavni vzrok slabih gospodarskih razmer dežele. Vsenemec Brehm je izjavil, da se njegova stranka spravnih konferenc ne udeleži, dokler ni uveljavljen nemški državni jezik. Nemški veleposestnik Bärnreuther je zastopal stališče, da naj pri spravnih konferencah ne pride na razpravo ves kompleks zadev, ki tvorijo česko vprašanje, marveč le najnujnejše zadeve.

Pariz 23. julija. Klerikalci in aristokratje skušajo z velikim naporom provzročiti demonstracije proti vladi, ker je ta zatvorila redovniške šole. Tako v Parizu kakor tudi v nekaterih posameznih krajih so se take demonstracije tudi res vprizorile. Pri teh demonstracijah igrajo največjo vlogo ženske. Vlada postopa v varstvo reda in miru energično in prebivalstvo to odobrava.

Pariz 23. julija. Vojvodinja Marija Doroteja d' Orléans, ki je hči nadvojvode Josipa, zapovednika domobranstva, se mudi že nekaj dni tukaj in se demonstrativno vtika v politične boje v smislu klerikalcev in monarhistov. Vlada je danes vojvodinjo iztirala iz Francije.

Borzna poročila.

Dunajska borza

dné 23. julija 1902.

Skupni državni dolg v notah	101 85
Skupni državni dolg v srebru	101·75
Avstrijska zlata renta	121·55
Avstrijska kronska renta 4%	99·75
Ogrska zlata renta 4%	121·35
Ogrska kronska renta 4%	97·90
Avstro-ogrske bančne delnice	1605·—
Kreditne delnice	679 25
London vista	239 67½
Nemški državni bankovci za 100 mark	117·02½
20 mark	23·39
20 frankov	19·05
Italijanski bankovci	94 10
C. kr. cekini	11·26

Žitne cene v Budimpešti

dné 23. julija 1902.

Termin.

Pšenica	za oktober	za 50 kg	K	6·82
Rž	„ oktober	„ 50 „	„	5·88
Koruza	„ avgust	„ 50 „	„	4·82
Oves	„ oktober	„ 50 „	„	5·42

Efektiv.

5 vinarjev ceneje.

Darila.

Upravništvu našega lista so poslali:

Za Kettejev nagrobni spomenik. Socialno-demokratično omizje v gostilni gospe Pavškove na Martinovi cesti 2 K 40 vin. — Hvala!

Razširjeno domače zdravilo. Vedno večja povpraševanja po „Moll-ovem francoskem žganju in soli“ dokazujejo uspešni vpliv tega zdravila, zlasti koristnega kot bolesti utešujoče, dobro znano antirevmatično mazilo. V steklenicah po K 1·90. Po poštnem povzetji razpošilja to mazilo lekarnar A. MOLL, c. in kr. dvorni založnik na DUNAJI, Tuchlauben 9. V zalogah po deželi je izrecno zahtevati MOLL-ov preparat, zaznamovan z varnostno znamko in podpisom. 4 (12—10)

Se dobiva povsod!

Kalodont (2436—27)

neobhodno potrebna zobna Crême

vzdržuje zobe čiste, bele in zdrave,

Umrli so v Ljubljani:

V deželni bolnici:

Dne 19. julija: Uršula Žurbi, gostija, 68 let, ostarelost. — Angela Heinz, stugarjeva hči, 3 leta, davica. — Ivana Vidic, hišina, 43 let, jetika.

Dne 20. julija: Anton Klančar, dninar, 52 let, notranje poškodbe.

Dne 20. julija: Franja Berčič, dninarica, 21 let, bledica. — Ludovik Tekavec, natakar, 17 let, jetika.

Dne 21. julija: Neža Brajar, gostija, 70 let. ostarelost.

Meteorologično poročilo.

Višina nad morjem 306·2 m. Srednji zračni tlak 736·0 mm.

Julij	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm.	Temperatura v °C	Vetrovi	Nebo	Padavina v 24 urah
22.	9. zvečer	735·5	15·4	sr. sever	sk. oblač.	16·6 mm.
23.	7. zjutraj	738·3	13 9	sr. svzhod	del. oblač.	
„	2. popol.	736 6	21·4	sr. vzsvz.	skoro jas.	

Srednja včerajšnja temperatura 17·6°, normale: 19·9°. Včeraj popoldne nevihta.

Natalie Franzensbad

Francevi vari. Natalija-vrelec.

Ogljenčevo-kisli Lithion-vrelec učinkuje v vseh slučajih urino-kisle diateze, pri pomanjkljivem izločevanju urina iz krvi, kamnu, boleznih v ledvicah in mehurju, udnici, revmatizmu itd. Zdravniške avtoritete so ga porabljale z izbornim vspehom. Pospešuje odvod vode. Prijeten okus. Dobiva se v vseh lekarnah in trgovinah z mineralno vodo, eventuelno pri kopališkem oskrbništvu Natalije vrelca, Francove kopeli. (1417-10)

Firm. 2³6.
G. Z. Einz I. 256/1.

Gelöscht wurde im Register für Einzelfirmen:

Laibach, August Auer, Nürnberger und Kurzwarengeschäft, infolge Geschäftsverkaufes. (1716)

K. k. Landesgericht.

Laibach, am 18. Juli 1902.

(Izbrisala se je v registru za posamezne tvrdke: Ljubljana, August Auer, trgovina z nirnberškim blagom in drobnino, vsled prodaje trgovine. C. kr. deželno sodišče. Ljubljana, 18. julija 1902.

Velika klet

v Spodnji Šiški št. 21, pripravna za vinskega trgovca, **se odda s 1. novembrom** ali po želji tudi prej.

Več pove **Valentin Gregorec, Mengiš.** (1723—1)

Maline

kupuje na debelo. 1702-2

Kdo? pove upravništvo »Slov. Nar.«.

Vničujte

muhe

najnevarnejše prenašalke bolezenskih in kužnih tvarin. (415-130)

Najboljše sredstvo je amerikanski

Tanglefoot

ki se dobi v vsaki boljši prodajalnici po 5 kr. pola.

Vodovode

za mesta, vasi, pristave, zavode, posestva, toplice, bolnice itd. napravlja

ANT. KUNZ

Mor. Granice (M. Weisskirchen)

c. kr. dvorni zalagatelj.

Ta tvrdka je ustanovila, kakor se more izpričati s pohvalnimi spričevali, vodovode v 42 mestih, 494 občinah, na več sto velikoposestvih in obrtnih zavodih ter je največji in najstarejši slovanski zavod v državi (1459) za pridobivanje vode. 1 (5)

Prospekti zastonj.

Gld. 6 Gld. 6

Nedosežno

po svoji lepoti in natančnosti so moje pristne švicarske

briljantne črne jeklene

Savonnet-remontoir-ure, dvojnato krite s trojnimi briljant-črnojeklenimi pokrovci, z jako finimi, točnimi kolesi (triletno reelno jamstvo), s patent notranjo uravnavo kazalnikov, s kakor opal se bliščečo fodant-cifrnico, okraj, kazalniki, obod in kronica so iz **pristnega double-zlata.** Te ure so vsled sveje elegantne opreme jako priljubljene in vsakdo jih rad nosi.

Krščanska tvrdka. Ustanovljena l. 1860.

Cena z zavitjem gld. 6.—.

Briljant-črne-jeklene damske ure, odprte, v jako fini izpeljavi, gld. 7·—. **K tem uram primerne gosposke in damske verižice iz double-zlata z obeskom gld. 1·50.** Pristna niklasta remontoir-ura gld. 3·—. Pristna silberin-remontoir-ura z dvojnim pokrovom gl. 5·—.

Razpošilja se po poštnem povzetju. Neugajajoče se zamenja ali se denar vrne, zatorej ni rizike.

Jožef Spiering

na Dunaju, I., Postgasse št. 2 c.

Velik ilustrovan cenik ur, verižic, prstanov itd gratis in franko. (1283—8)

Dosluženi

reservni računski podčastnik

24 let star, s srednjima šolama, inteligenten, podjeten, z lepo pisavo, **išče primernega mesta.** Izvežban je tudi v ekonomiji. (1699—2)

Ponudbe pod „ekonomija št. 532“ na upravništvo »Slov. Naroda«.

„Triumph“ štedilna ognjišča

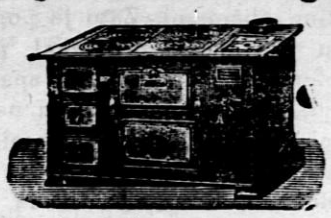

za domačije, ekonomije, restavracije, zavode itd. Priznano izboren fabrikat. Jako veliko se prištedi na kurjavi. (780—33)

Dobiva se v vsaki večji železninski trgovini.

Tovarna štedilnih ognjišč ‚Triumph‘

S. Goldschmidt & sin

Wels na Gorenje Avstrijskem.

Govori, poje in se smeje v vseh jezikih.

Grammophon

je **najboljši svetovni govorilni aparat.** Sliši se na 300 m daleč. Cena 25, 40, 60, 125 gld. (1329-13) **Tudi na obroke.**

Grammophon-Automat

v katerega se vrže 10 vin., je najboljši vir dohodkov **za gostilne.** Cena 120 in 130 gld. Jako lepo se čuje v daljavo, zlasti na prostem. **Plošče iz trdega gumija** v veliki izberi, tudi slovenske, ki jih je pel c. kr. dvorni operni pevec Fran Naval-Pogačnik, ima zmirom v zalogi

Rudolf Weber, urar

Ljubljana, Stari trg 16.

Graška trgovska akademija.

Javni, državno podprani zavod v vrsti štirirazredne višje srednje šole. Absolventi vživajo v polnem obsegu pravico, da vstopijo za jednoletne prostovoljce, kakor tudi pravico, da si iščejo določne službe, oz. urade.

Dne 18. septembra t. l. se začne 40. šolsko leto. Sprejemajo se absolventi nižjih srednjih šol, kakor tudi meščanskih šol (ti pod gotovimi predpogoji). Sprejetje iz drugih enako postavljenih šolskih zavodov je odvisno od dovoljenja vis. ministrstva. Zavod je sprejel ono dalekosežno novo organizacijo, ki kar najsigurneje daje možnost dijakom, da lahko zmagujejo obilno učno gradivo, ki se mora na trgovskih akademijah vsled dvojne smeri (splošna in strokovna izobrazba) proučiti. V prvem letniku se v obče poučuje le en tuji jezik.

Pripravljalni razred se vzdržuje posebej za manj vsposobljene prosilce, kakor tudi za učence, ki še niso dovolj zmožni nemškega jezika.

Z zavodom je združen **jednoleten abiturijentski tečaj** (začetek 5. oktobra) za absolvente višjih srednjih šol in tem enakih učnih zavodov, ki se hočejo posvetiti trgovskim in industrijalnim podjetjem ali pa hočejo kot visokošolci (juristi) svoje znanje razširiti času primerno.

Tudi se vzdržujejo prosti, na nikako določeno predpripravo navezani **pol- in celoletni tečaji** za gospode in posebej za dame. (Začetek 18. septembra in 15. februvarja.)

Prospekte razpošilja in daljna pojasnila, tudi radi preskrbljenja učencev, daje **ravnateljska pisarna v Gradcu,** Kaiserfeldgasse št. 25.

(1724—1) Ravnatelj: **J. Berger.**

Zopetna otvoritev trgovine.

Trgovina z manufakturnim blagom

Friderika Hodscharja

tukaj na Sv. Petra cesti št. 4

(1703-3)

„pri Amerikancu“

je zopet otvorjena.

Trgovski pomočnik

dobro izurjen v špeceriji in železnini, **želi premeniti službo.** (1698—2)

Kdo? pove upravništvo »Slov. Nar.«.

Oprava za trgovino

obstoječa iz **3 štelaž, 2 pudlov, 3 izložnih oken, 1 mize itd.** se v trgovini na Pogačarjevem trgu 2 **proda.**

Natančneje istotam v trgovini. (1715—2)

Učenec

se sprejme v trgovino mešanega blaga. **M. Elsner v Litiji.** Star mora biti 14 let in zmožen slovenskega in nemškega jezika. (1704—2)

Sprejme se takoj

urarski pomočnik

brez orodja pri (1700—2)

M. Strnen v Idriji.

Več učencev

za kovaško, sedlarsko in kolarsko obrt sprejme (1686—3)

Peter Keršič

v Spodnji Šiški pri Ljubljani.

Ces. kr. avstrijske ❀ državne železnice.

Izvod iz voznega reda

veljaven od dne 1. junija 1902. leta.

Odhod iz Ljubljane juž. kol. **Proga čez Trbiž.** Ob 12. uri 24 m po noči osobni vlak v Trbiž, Beljak, Celovec, Franzensfeste, Inomost, Monakovo, Ljubno; čez Selzthal v Aussee, Solnograd, čez Klein-Reifling v Steyr, v Linc, na Dunaj čez Amstetten. — Ob 7. uri 5 m zjutraj osobni vlak v Trbiž, Pontabel, Beljak, Celovec, Franzensfeste, Ljubno, Dunaj; čez Selzthal v Solnograd, Inomost, čez Klein-Reifling v Linc, Budejevice, Plzen, Marijine vari, Heb, Francove vari, Karlove vari, Prago, Lipsko; čez Amstetten na Dunaj. — Ob 11. uri 51 m dopoldne osobni vlak v Trbiž, Pontabel, Beljak, Celovec, Ljubno, Selzthal, Dunaj. — Ob 3. uri 56 m popoludne osobni vlak v Trbiž, Beljak, v Pontabel, Celovec, Franzensfeste, Monakovo, Ljubno; čez Selzthal v Solnograd, Lend-Gastein, Zell ob jezeru, Inomost, Bregenc, Curih, Genevo, Pariz; čez Klein-Reifling v Steyr, Linc, Budejevice, Plzen, Marijine vare, Heb, Francovevare, Karlove vare, Prago, Lipsko, na Dunaj čez Amstetten. Ob nedeljah in praznikih ob 5. uri 41 m popoldne v Podnart-Kropo. Ob 10. uri po noči osobni vlak v Trbiž, Beljak, Franzensfeste, Inomost, Monakovo, (Ljubljana-Monakovo direktni vozovi I. in II. razreda). — **Proga v Novomesto in v Kočevje:** Osobni vlaki: Ob 7. uri 17 m zjutraj v Novomesto-Straža, Toplice, Kočevje, ob 1. uri 5 m popoludne istotako, ob 7. uri 08 m zvečer v Novomesto, Kočevje. — **Prihod v Ljubljano** juž. kol. **Proga iz Trbiža.** Ob 3. uri 25 m zjutraj osobni vlak z Dunaja čez Amstetten in Monakovo, (Monakovo-Ljubljana direktni vozovi I. in II. razreda), Inomosta, Franzensfeste, Solnograda, Linca, Steyra, Ausseea, Ljubna, Celovca, Beljaka. Ob 7. uri 12 m zjutraj osobni vlak iz Trbiža. — Ob 11. uri 16 m dopoldne osobni vlak z Dunaja čez Amstetten, iz Lipska, Karlovih varov, Heba, Marijnih varov, Plznja, Budejevic, Solnograda, Linca, Steyra, Pariza, Geneve, Curiha, Bregenca, Inomosta, Zella ob jezeru, Lend-Gasteina, Ljubna, Celovca, Št. Mohorja, Pontabla. — Ob 4. uri 44 m popoludne osobni vlak z Dunaja, iz Ljubna, Selzthala, Beljaka, Celovca, Monakova, Inomosta, Franzensfeste, Pontabla. Ob nedeljah in praznikih ob. 8 uri 38 m zvečer iz Podnarta-Krope. — — Ob 8. uri 51 m zvečer osobni vlak z Dunaja, iz Lipskega, Prage, Francovih varov, Karlovih varov, Heba, Marijinih varov, Plznja, Budejevic, Linca, Ljubna, Beljaka, Celovca, Pontabla, črez Selzthal iz Inomosta. **Proga iz Novega mesta in Kočevja.** Osobni vlaki: Ob 8. uri in 44 m zjutraj, iz Novega mesta in Kočevja, ob 2. uri 32 m popoludne iz Straže Toplic, Novega mesta, Kočevja in ob 8. uri 35 m zvečer, istotako. — **Odhod iz Ljubljane** drž. kol. v **Kamnik.** Mešani vlaki: Ob 7. uri 28 m zjutraj, ob 2 uri 5 m popoludne, ob 6. uri 50 m in ob 10 uri 25 m zvečer, poslednji vlak le ob nedeljah in praznikih. — **Prihod v Ljubljano** drž. kol. **iz Kamnika.** Mešani vlaki: Ob 6. uri 49 m zjutraj, ob 11. uri 6 m dopoludne, ob 6. uri 10 m in ob 9. uri 55 m zvečer, poslednji vlak le ob nedeljah in praznikih. — Srednjeevropski čas je krajevnemu času v Ljubljani za 2 minute spredi. (1517)

Rokavice

iz tkanine, glacé in pralnega usnja

dobre vrste

kakor tudi (2626—67)

kožice za snažiti

v različni velikosti po nizki ceni pri

Alojziju Persché

Pred škofijo 22.

Izdajatelj in odgovorni urednik: Dr. Ivan Tavčar.

Lastnina in tisk »Narodne tiskarne«